

In Hrozd' Kradivca G.

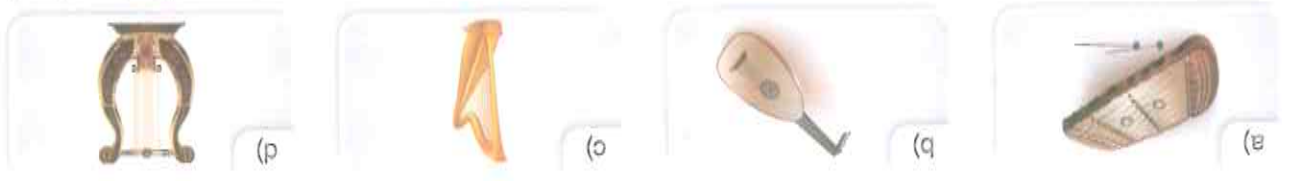
Orteus a Eurýdike

Dávno, velmi dávno je tomu, co žil na světě Orteus. Jeho matka, slavná Múza Kalliope, mu dala do vínku okouzlující hlas a sám bůh Apollón ho vyučil hře na lyru. Proto není divu, že nikdo neuměl tak krásně zpívat a hrát na lyru jako Orteus. Nikdo na celém světě.

Když Orteus hrál nebo zpíval, lidé ani nedýchali. Ale kdyby jen lidé! Kouzlo jeho písne přilákalo i ptáky a zvířata. Ještěb přestal pronásledovat houčící, zkrotí dravé šelmy a také ryby ve vodě plují blíž k místu, odkud zazníval kouzelný Orčův hlas. Často se pastýřům rozprchla stáda i se psy a pospíchala za Orčem. Sly za ním květiny, keře a stromy, šly tam, kde Orteus hrál, skláněly se k němu a poslouchaly. Při té čarovné písni se i řeky zastavovaly, kameny se samy uhybaly z cesty a skály putovaly za Orčem. Celé háje a lesy opouštěly svou rodnou půdu, stávaly se kolem Orčea a mnohdy se ani nevracely na své dřívější místa. Ne, neuměl nikdo na světě krásněji hrát než Orteus.

Kdo by se tedy divil, že jeho přeseť okouzlovala i vily ve vodách, v horách a v lesích. Nejkrásnější mezi vodními viliami se jmenovala Eurýdike. I ta připlula ke břehu, když jednou zaslechla Orčův hlas. Vystoupila z vody, přiblížila se k Orčovi a již se od něho nehnula. Jeho umění jí učarovalo. S jakým úžasem mu visela naitech a sledovala jeho prsty na strunách lyry! Šla za ním všude, kam šel on.

Eurýdicino okouzlené srdce vzplálo k Orčovi nejlubší láskou a stejně tak miloval i Orteus Eurýdiku. Zpíval a hrál o štěstí jejich vzájemné lásky. S jejím jménem naitech usnal, s jejím jménem naitech se probouzel. Potom slavil svatbu, na níž byli hosty i bohové, a Eurýdike byla od té chvíle jeho ženou. (...)

1. Poznáš, na jaký nástroj Orteus hrál?

2. Orčovu matkou byla Múza Kalliope. Co se v rámci úrvku mluví „Múzou“? Zakroužkuj správné odpovědi.

- a) křesťní jméno
- b) inspirativní člověk
- c) bohyně múzických umění
- d) dcera Diava

3. Kdo byla Eurýdike? a) pastýřka b) Múza c) vlla d) bohyně

5. Zamysli se, jakou roli antropomorfismus v úrvku hraje.

Najednou Eurýdike bolestně vykřikla. Rychle uskočila, ale bylo už pozdě. Užtkl jí do kotníku had, který se vyhrňval v trávě.

„Orče, můj drahý Orče!“ ozvalo se smutně a naposledy jsem. Na víc jí už nezbylo síl. Prudký jed působil rychle v celém těle. Eurýdike klesla na zem a obestřely jí mráčky. Zanedlouho umrla. (...)

Spěšně se vydal na cestu a ubíral se do nejjihnějšího cípu Řecka, kde byl vchod do podsvětí. Apollón mu seslal za průvodce Herma, neboť sám by byl nepřekonal všechny překážky těž obřížně cesty. Není snadně sestoupit do temně,

pochmurně říše Stínů, dokud tam člověka neodvoia smrt. Nikdo z lidí nemůže překročit zaživa ledový styžský proud, povstaly z lidských slz. Proto Orčea provázal Hermés.

A již se před nimi otevřela kovová brána, kterou jinak sřezli strážlivý neuprosný trojhavý pes Kerberos a podsvětí souoce Alakos. Ten spatřil Herma, který provázl do podsvětí každou duši, a proto bezvěšeho pustil oba pouťníky dál. Za řekou Achérónem spatřil Orteus neštětné davy duš. Hermés odvedl Orčea rychle do paláce podsvětího vládcce Háda a jeho manželky Persetony. Orčeus předstoupil před tvář tohoto nepochmurnějšího božstva, uchopil lyru a hrál, jak nejlivěji dovedl. Přesmutným zpěvem sděloval podsvětím bohm svou prosbu. (...)

Nátek a bolestný pláč provázely struny nešťastného pávce Orčea a jeho hlas se nesl nekonečnými prostoramí. Běžkrvé, bílé duše plakaly nad jeho bolestí, neboť dojemná prosba Orčeva dojala a okouzllla celé podsvětí. Tantalos zapomněl lapat po ovoci a naklánět se k vodě, Ixionovo kolo se zastavilo, supové přestali rvát Třívoví játra, dcery Danaovy odložily na chvíli své dřevá vědra a těž Sisytos se opřel o kámen a setřel si pot z čela. (...)

Hádés pokynul pávci, aby se ujal své ženy a vyvedl jí na svět.

„Jděte a žijte šťastně jako dřív, ale ty, Orče, musíš spít podmnku, nechceš-li ztratit svou choť podruhé. Po celé cestě podsvětím temnotami se nesmíš ohlídnout, dokud nebudete na zemi v plném slunečním světle. Hermés, posel bohů, půjde za vámi, a kdybys tuto podmínku nespnil, odvedl by Eurýdiku podruhé a navždy do říše mrtvých.“ (...)

Už chybělo jen málo kroků, aby spatřil stromy před vchodem do podsvětí. Orteus napjal sluch a zalekl se. Jde sám. Neslyší kroky své ženy. V té chvíli si neuvědomil, že za ním kráčí jen beztlý Stín, který teprve na světě dostane zas tělo. A jak se ulekl, zda snad Eurýdike po tak dlouhé cestě nezemřela a neklesla, ohlédl se po mlouvané duši pln lásky a obav o ni. Ale v tom okamžiku, kdy se ohlédl, Eurýdike zmizela. Marně po ní vztahoval ruce, aby jí zachytil a objal. Sotva zaslechl její poslední sbohem, které mu došlo k sluchu jako vlněk.

6. Rozhodni o pravdivosti následujících tvrzení.

- Zpívat a hrát Orčea učil Kalliope s Apollónem. PRAVDA / LEŽ
- Duše v podsvětí mají formu stínů. PRAVDA / LEŽ
- Podsvětím protékají mimo jiné řeky Styx a Achérón. PRAVDA / LEŽ
- Orčeva hudba měla takovou moc, že mu pomohla i v podsvětí. PRAVDA / LEŽ
- Orčeus nakonec Eurýdiku z podsvětí zachránil. PRAVDA / LEŽ

7. V podsvětí trpí Ixion, Týtos, Sisytos, Tantalos a dcery Danaovy. Tyto postavy přiřaď k utrpením, jež zde podstupují.

v dřevých vědrech nosl vodu do bezedně nádobý –
 supové mu vyklouávali játra, která stále dorůstají –
 valí do kopce kámen, jenž se vždy těsně před vrcholem zase skutálí dolů –
 je vpleten do kola, které se stále otáčí –
 voda ustoupí, když se chce napít, větre nadzvednou, když chce ovoce –

8. Uměna postav přiřpiš k výrazům, které je charakterizují.

Apollón, Hermés, Persetona, Eryne, Kerberos, Alakos
 bohyně pomsty a trestu –
 souoce v podsvětí –
 posel bohů –
 manželka boha podsvětí –